

نایاری ۲۰۲۱

(۱) نایا سودهکانی کوتان چیه؟

فاکسینهکان دژ به فایروسی کورونا کوفید-۱۹ دهمانپاریزن، چونکه پاریزبندی و تهنی جهستیمی دروست دهکات دژ به پهنای سارس کوفیه-۲، که درمهجمای دروستیونی فایروسی کورونا کوفید-۱۹ یه، ئه تهنی جهستیهیه (بهرگری لهشه) یارمهتی کونهدامهکانمان دهکات بۆ رووبهروبوونهوهی پهتاکه، ئهگهر ئهوه بکمن (کوتان) ئهوا به مانایهکی تر ئهوه دهگهیهنیت که پاریزگاری کهسانی دهوروبهريشتان دهکمن، ئهگهر کوتانهکاتان کردبیت، به ریزهیهکی زور کهم مهترسی ئهوه ههیه که ئهگهر پهتاکهش بگرن زور نهستهمه که بیگواز نهوه بۆ کهسانی تر، نهوش له خویدا گرنهیهکی زوری ههیه بۆ ئهوه کهسانی که مهترسی زور ههیه که توشی کوتونا کوفید-۱۹ بین، ههروهک بهشی خزمهتگوزاری تهندروستی، ئهوه کهسانی که تهمهنیان گهورهیه و ئهوه کهسانی که نهخوشی دریز خایهنیان و مهترسیداریان لهگهلهده. ¹

به پنی ئهوه سههراوانهیه که ئهمرۆ دهیزانین، پاریزبندی دژ به کورونا کوفید-۱۹ بۆ ماوهی ۶ ههتا ۸ مانگ بهردهوامی ههیه دواي کوتانهکه، ئهگهر چی کوتانهکهشتان کردبیت، چانسیکی کهم ههیه که فایروسی کورونا کوفید-۱۹ بگرن، چونکه ههچ فاکسینهکان له سهدا سهه % ۱۰۰ ناتپاریزیت، ههیه بۆیه که زور گرنه بهردهوام ههموو ریکار و پابهندییه تهندروستیه گشتیهیهکان پهیرهو بکمن. ههروهک ههستهوهی نیوان لهکاتی پهیههیه کومه لایهتیهکاندا، دهمامک بهستن، شوشتی دهستهکانمان، کاتیک ریزهیهکی زوری کومهلهکه کوتان بکات (نزیکهی له % ۶۵ ههتا % ۷۰) پاریزبندی دژ کورونا کوفید-۱۹ له کومهلهکهدا بلاودهیهتهوه. ²

(۲) کن دهبیت / یان نابیت که کوتانهکه بکات؟

له نیستادا، ئامانجی ههلمهتی کهمپینی نیشتمانی یونانی بۆ کوتان دژ به فایروسی کورونا کوفید-۱۹ ئهوهیه که ههموو ئهوه کهسانی که تهمهنیان له سهروی ۱۸ سالهوهیه کوتان بکمن، خزمهتگوزارانی تهندروستی دهتوانن باشتر رینمایی هاوولاتیان بکمن تابهت بهوهی که نایا پنیسته که کوتان بکمن یان نا دژ به فایروسی کورونا کوفید-۱۹، ئهوه کهسانی که سالانیکه خوین مهبیوی یان ههستهوهی (حساسیهت) یان ههیه پنیسته که سههراوانه راپهت به پزیشک بکمن، ههچ بهلگهیهک نییه که ئهوه ناشکرا بکات کهوا فاکسینهی دژ به کورونا کوفید-۱۹ کاریگهیهکی نهترینه ههیه لهسهه ئهگهری دووگیانبوون، وه ههچ پنیسته ناکات که له دواي کوتانهکه دوروپهریزی له دووگیانبوون بکرت، لهسهه بهمهی ئهوه زانیاریانهیه که له بهردهستدا ههیه، ئهوه کهسانی که کاردانهوهی توندی ههستهوهی (حساسیهت) یان ههیه بهرامبهه به ههه پیکهاتیهکی فاکسینهی کورونا کوفید-۱۹، پنیسته که ئهوه کهسانی که کوتان دژ به فایروسی کورونا نهکمن به مههستهی روونهانی کاردانهوهی کتوپری نهخوازارو، له حالهتیکدا ئهگهر ههستهوهی (حساسیهت) تان به ههه جوهره دهرمانیک ههیه، پنیسته که پزیشکهکان ناگادار بکتهوه پنیسه ئهوهی که کوتانهکه بکته. ئهگهر نیستا توشبووی کورونا کوفید-۱۹ یه، یان ئهگهر نیشانهکانی نهخوشیهکه تیدا، ئهوا دهتوانیت که پاش تپهیرینی نیشانهکان (چاکبوونهوه) کوتان بکته.

پنیسته که کوتانهکه بکهم، نهگهر چی که توشبووی کورونا کوفید-۱۹ بم؟

ئهگهر چی که نهخوشی کورونا کوفید-۱۹ شت تپهیراندبیت (چاکبووبهتهوه) پنیسته که کوتان بکمن که له کاتیکدا بۆت پینشیار دهکرت، پاریزبندی که دروست دهبیت پاش توشبوونی کورونا کوفید-۱۹ له کهسیکهوه بۆ کهسیکی تر جیاوازی ههیه، وه روون نیه که پاریزبهنیهکه بۆ ماوهی چهند بهردهوامی ههیه پاش توشبوونه سروشتیهکه. ³

(۳) نهگهر بههویت، چۆن دهتوانم کوتان بکهم؟

پلانی نیشتمانی کوتان پینشینی دهکات که کوتان بۆ ههموو ئهوه کهسانی که تهمهنیان لهسهروی ۱۸ سالهوهیه، فاکسینهکان بۆ ههموو کهسهکان به خورابهیه، کوتانهکان به پنی تیمی تهمهنهکان ریک دهخرت، پیشهکان (بۆ نمونه: خزمهتگوزارانی هنیلی پیشهوهی سیستهمی تهندروستی)، یاخود ئاویتهکردنی ئهوه کهسانی که نهخوشی تابهت و دریز خایهنیان لهگهلهده له یهک تیمدا، ورده ورده تیمه نوپکانی تریش رادهگهیهنرین، ئهوانهیه که دهستنیشان کراون بۆ کوتان، دهتوانن تهنه لهیهک کاتدا واده (مهوعید) بۆ کوتان وهر بگرن که تیمی تهمهنهکهتان راگهیهنرانبیت و دهستنیشان کرابیت، له نیسرتا ههموو ئهوه تهمهنه دهستنیشان کراون که له سهروی ۳۰ سالهوهن. توانای دهستنیشان کردن و وهرگرتنی رۆزکات کوتانهکه، وانا وهرگرتنی واده وهرگرتنان ههیه، کاتیک وادهکه وهردهگرن نامهیهکی نوسراویتان پنی دهکات بۆ دلنایابوونهههتانه کهوا وادهکهتان وهرگرتوه.

¹ سوودمهننی کوتان چیه،

[https://www.who.int/news-room/q-a-detail/coronavirus-disease-\(covid-19\)-vaccines](https://www.who.int/news-room/q-a-detail/coronavirus-disease-(covid-19)-vaccines)

² سههیر بکه. <https://emvolio.gov.gr/syxnes-erotiseis>

³ له کوئ دهتوانم فاکسینهکه بکهم نهگهر توشی کورونا کوفید-۱۹ بم؟ [https://www.who.int/news-room/q-a-detail/coronavirus-disease-\(covid-19\)-vaccines](https://www.who.int/news-room/q-a-detail/coronavirus-disease-(covid-19)-vaccines)

نایاری ۲۰۲۱

کاروباری لښیچینهوهی سهلامهتی و به نهجامی فاکسینهکان دژ به کوفید-۱۹ پشنگوئ نهخرا له کاتی به خیرایی دابهشکردنیدا، ۵ پښ نهوهی که له لایم لیژنه پزیشکی نیودهولتهتیوه پهسهند بکریت، بو نهوانی ولاتانی یهکیتی نهروپا (یه نه) و ولاتهکانی تریش، هر جوره فاکسینهک که بوان بهکاردههینریت خراومه ژیر توژینهوه و لیکولینهوهی چر و توندی پزیشکییهوه بو نهوهی که دلنیاپون هبیت کهرا سهلامهت و په سوود و په نهجامه، ههروهها گونجاوه بؤ کوتانی ههموان.

ههتا نیستا، زیاتر له سی ملیون کس له یونان کوتانی دژ به کورؤنا کوفید-۱۹ کردوه، وه لهسر ناستی جیهان یهک ملیار کس ژمی یهکهمی کوتانی کردوه، ۶ وه ناژانسهکان سهبارت به کاردانهوه لومکیهکان، ههروه کاردانهوهی ههستهوهی (حساسیهت) یان کلؤکو بوون یان مهینی خوین، زور دهگمهن۷، ههمومان مهترسی توشیوونی فایروسی کورؤنا مان ههیه، نهو مهترسییه گهورهتره لهو مهترسییهی که کاردانهوهیهکی دهگمهنی لوهکی دروست ببیت، هرچون که بؤ ههمو فاکسینهکانی تریش روودهدات، بهکارهینانی فاکسینی کورؤنا کوفید-۱۹ بهردوام لهژیر چاودیریکردنی چردایه، به مههستی نهوهی که به سهلامهتی بمیننهوه بؤ ههمو نهو کهسانهی که ومیدهگرن.

۶) فاکسینهکانی دژ به کورؤنا کوفید-۱۹، ناکامی لوهکیان دهبیت؟

ههروه ههمو فاکسینهک، ههرواش فاکسینهکانی دژ به کورؤنا کوفید-۱۹ پندمچیت که ناکامی لومکیان ههبیت، بهلام زورهی ناکامهکان ساده یان مامانودین و له چهند روژیکي کهمدا تیدمپرن، ۸ کهسانیک هیچ جوره کاردانهوهیهکیان نییه، کهسانی تر کاردانهوهی چوون یهکیان ههیه وک: ناسان، سوربوونهوه و نازار له دهووبهیری شوینی دمرزیهکه، تا، سهرنیشه، ماندوویی، نازاری ماسولکهکان، ساردوسری و رشانوه، ۹ ستافی تهندروستی داوانان لی دهکن که بؤ ماوهی ۱۵ هتا ۳۰ خوولهک چاوهروانی بکن، به مههستی نهوهی کاردانهوهکانتان هلبسهنگین.

کاردانهوهی نیشانهکان دواي کوتانهکه مانای وایه کهوا فاکسینهکه پاریزگاری (پاریزبندی) له کؤنهدامهکانتاندا دروست دهکات و کاردهکات، هگم نیشانهکان زیادی کرد یان نیگمرانیتان ههمو، رینماییت دهکین که راویژ به پزیشک یان به خزمهتگوزارانی تهندروستی بکهیت، ۱۰ به مههستی نهوهی ههلسهنگاندنی حالتهکههتان بکن، ناکامی فاکسینهکان بهردوام توژینهویان لهسر دهکریت له لایم پسرورانی پزیشکییهوه لهسر ناستی جیهانی به مههستی دهستنیشانکردنی دوبارههوهی کاردانهوهکان یان نیشانه نویکانی تر، زور گرنکه که ناماژهی بؤ بکریت ریژهی زور کهمی مهترسی کاردانهوهکان بهرامبه به سوودمهندهکانی پاریزبندی له فایروسی کورؤنا کوفید-۱۹، ۱۱.

دریژخایهنی کاردانهوهکان

ناکامه لوهکیهکان عادهتن لهناو چهند روژی یهکهمی کوتانی فاکسینهکه دژ به کورؤنا کوفید-۱۹ دا دمردهکون، کاردانهوهی جیدی که نهخوشی دریژخایم دروست بکات زور دهگمهنه، ههمو فاکسینهکان، ههروهها بؤ هر یهک له فاکسینهکانی دژ به کورؤنا کوفید-۱۹ بؤ ماوهیهکی دریژخایم پشکینی چری پزیشکی لهسر کاردانهوهکانی دهکریت، پښ نهوهی که فاکسینهکه به شیوهیهکی گشتی دابهش بکریت، پښتر پشکینیکی چری زیاتری لهسر دهکریت و پهسند دهکریت. ۱۲

دهبیت کام فاکسینه بکه؟

دهبیت نهو فاکسینه بکهیت که بؤت دیاریدهکریت، ههمو فاکسینهک که دهکریت تهواوی پهیرهویهکانی سهلامهتی و به نهجامی تیدا به.

۷) دهوانین له پاش کوتانهکه پابهند و پهیرهوه خو پاریزیهکان جیههین نهکین؟

پاراستنی تهواو له پتای کورؤنا کوفید-۱۹ له ریگهی فاکسینهکهوه دروست دهبیت، نریکهی ۲۱ روژ پاش نهوهی که ژمی دووهمی فاکسینهکه دهکیت، (زورهی فاکسینهکان دوو ژمن) یان فاکسینی یهک ژمی (تنها به فاکسینی Johnson & Johnson)، پښ تیپهروونی نهو ماوهیهی که پیویسته، بؤی ههیه که پتاکه بگریت، کهواته زور گرنکه که پابهندییهکان پهیرهوه بکن، پهروکردنی هیشتنهوهی نیوانمان له پهیرهوهی کومه لایهتییهکاندا، نهوه چ لهو ماوهدا که ههردو ژمهکه دهکین، وه چ له پاش کوتانهکه.

وه له پاش ۲۱ روژمه، فاکسینی کورؤنا کوفید-۱۹ دهبیت بتان پاریزیت له نهخوش کهوتن به پتاکه بهلام ریگهتان لی ناگریت که کهسانی تر توش بکن، پی دمچیت که ماوهیهکی دیاریکراو داواکریت به مههستی نهوهی که ههموان کوتانهکه بکن، کهواته زور گرنکه پهیرهوهکردنی پابهندییه سهرهتاییهکانی خو پاراستن دژ به کورؤنا کوفید-۱۹ (دمامک، پاککزی، نیوان). له ماوهکانی وهرزی زستاندا که زورهی کهسهکان مههستیانه که زورهی کاتهکانیان له زورهوه بمیننهوه، زور گرنکه که ههواگوری روهی ههبیت، بؤ نمونه زور جار کردنهوهی پهجهرکان.

نایاری ۲۰۲۱

۸) چۆن دهتوانم كه يارمهتی / و زانیاری زیاتر وهریگرم؟

زانیاری سهبارت به نهخۆشی كۆرۆنا كۆفید-۱۹ و كوتان له سهراوهی جوراوجۆردا بهردهست خراوه، زۆریهی سهراوهكان له خواروه ئاماژهی بۆ كراوه. ۱۳

- ریکخراوهی تهندرۆستی گشتی نیشتمانی <https://eody.gov.gr/en/covid-19/> مآپهرمه كه بهردهستخراوه به زمانی یۆنانی و ئینگلیزی.
- ههلمهتی نیشتمانی كوتان <https://emvolio.gov.gr/>
- مآپهری خزمهتگوزاری یارمهتی دانی كۆمیسۆنی بالای نهتهوهیهكگرتووهمكان بۆ پهناهران: <https://help.unhcr.org/greece/>
- مآپهرمه كه بهردهستخراوه به زمانهكانی: ئینگلیزی، فهرهسی، عهرهبی، فارسی، ئوردوو. [Refugee.info:https://www.refugee.info/greece](https://www.refugee.info/greece)

➤ ههلمهكانی یارمهتی دان:

- ریکخراوهی تهندرۆستی گشتی نیشتمانی (نیۆدی) : ۰۰۳۰۲۱۰۵۲۱۲۰۰۰ یان ۱۱۳۵ بهردهستخراوه به زمانی یۆنانی وه به زمانی ئینگلیزی له بهرواری ۷/۲۴.
- <https://www.refugee.info/greece> Refygee.info Facebook Messenger بهردهستخراوه به زمانهكانی: ئینگلیزی، فهرهسی، عهرهبی، فارسی، ئوردوو.
- ریکخراوی خاچی سوری یۆنانی (خ س ی) سهنتهری زۆرهیزی (MFC): ۰۰۳۰۲۱۰۵۱۴۰۴۴۰ ژماره ی نۆرمال، یان مۆبایل ۰۰۳۰۶۹۳۴۷۲۴۸۹۳ (واچاپ / قاییهر) رۆژانی دووشهمه بۆ ههینی له ۹ ی بهیانی بۆ ۸ ی شهو | بهردهستخراوه به یۆنانی، ئینگلیزی، عهرهبی، فارسی/ داری، پاشتو، روسی، فهرهسی، شواخیلی، کینیاریواندا، کیرودی، تۆرکی، ئوردوو، مادینگۆ، مالینکه، سوو سوو، فوولا و کیسی.
- ههلی یارمهتی دانی ئهنجومهنی یۆنانی بۆ پهناهران (GCR) لێردا سهیری کاتهکانی کارکردن بکه: https://www.gcr.gr/media/k2/attachments/GCR_HELPLINE_ENGLISH.pdf

➤ به ئاماده بوون. 4

- خانهکانی میوانداریتی و ئوردوگاکانی پێشوازی و ناسینهوه (کیت) کراوه: کارمهندان (نیۆدی) ریکخراوهی تهندرۆستی گشتی نیشتمانی خزمهتگوزاریتان پێشکهم دهکهن.

۹) چۆن چاره سههری زانیاریه ههلهکان و دهنگۆیهکان و قسهو قسههۆکهکان دهکرت؟

دهنگۆیی و ئهفسانهی زۆر ههیه له دهوڕوبهری فاکسینی دژ به كۆرۆنا كۆفید-۱۹، پێش ئهوهی كه زانیاریهكان سهبارت به فاکسینهكان له ئهنتر نیندا ههلمهنگین، پشکنینیک بکهن ههتا بزانیان كه ئه زانیاریانه له سهراوهی متمانهپیکراوه بۆ کراوهتهوه و بهردهوام زانیاری متمانهپیکراوه دهگوزنهوه، بۆ ئهوهی یارمهتیتان بدات و راستی سهراوهکه بیدۆزنهوه. ریکخراوی تهندرۆستی جیهانی (ر ت ج) ههستاهه به ههلمهنگاندن و پیناسین و بروانامه پیدان به ههندیک له مآپهره تهندرۆستیهکان له سهراوهی ناستی جیهانی، كه زانیاریهکانیان تهنه پابهنده به سهراوه زانیسته پزیشکیه باهر پیکراوهکان و توێژینهوهی سهراوه خۆی پسرورانی تاییهتهوه. ههموو ئهوه مآپهرانه ئهندامی تۆری ئاسایشی فاکسینهکان. (Vaccine Safety Net).

4 دهتوانن كه راویژ به پزیشکهههتان یان ههر پزیشکیکی تاییهتی تر كه ئاماده بیت و نزیک بیت له شوینی مانهوهکهتانهوه بکهن، به مهبهستی ئهوهی رینماییتان بکات.